

# Pohled na současnou klimatickou politiku EU

Jan PRETEL

## Úvod

Odrazovým můstkem pro tento příspěvek byla autorova přednáška na 10. energetickém kongresu ČR a bezprostřední reakce na ni. Mottem kongresu bylo: „Energetika spolehlivá a bezpečná“. A má-li být energetika spolehlivá a bezpečná, nemůže a ani nesmí být pod tlakem politických aktivit. Zejména ne takových, které jsou až příliš často poplatné katastrofickým vizím, spojeným se změnami probíhajícími v globálním klimatickém systému planety Země.

The springboard for this contribution was the author's lecture at the 10<sup>th</sup> energy congress of the Czech Republic and the immediate reaction to it. The motto of the congress was: "Reliable and Safe Energy". And if energy is to be reliable and safe, it must not be under pressure from political activities. In particular not from those which are too often attributable to catastrophic visions in connection with changes taking place in the global climatic system of planet Earth.

## 1. Britský příklad

V roce 2007 Česko navštívil profesor Sir David King, který v té době působil jako hlavní vědecký poradce britské vlády. V Praze se zúčastnil britsko-české konference „Průmysl a ochrana klimatu“, kterou společně pořádaly velvyslanectví Spojeného království v Praze, Britská rada, Svaz průmyslu a dopravy a společnost ENVIROS s.r.o., a přednesl na ní příspěvek věnovaný vědeckým aspektům změny klimatu jako možným výzvám a příležitostem pro průmysl. David King v pozici zmíněného poradce působil od roku 2000 a v posledních letech se velmi často zaměřoval na otázky související se změnou klimatu. Uvědomoval si rizika, která vývoj klimatu může do budoucna přinášet, nicméně britskou environmentální politiku směřoval ke snižování emisí skleníkových plynů tak, aby to národní ekonomiku postihovalo co nejméně – průnik problémů spojených s energetikou a změnami klimatu si dobře uvědomoval a zejména ekonomické souvislosti mu nebyly cizí.

Za dobu jeho působení Británie snížila svoje národní emise skleníkových plynů o 5,5 %, což byla hodnota, která silně kontrastovala s průměrným snížením emisí v EU 15 (snížení emisí o 1,8 %) či průměrným snížením v celé EU 27 (snížení o 0,6 %). Britská ekonomika přitom nijak výrazně nestrádala a meziroční nárůsty HDP se pohybovaly mezi 2,6 a 3,9 %, tedy také o něco výše, než byl unijní průměr. Klimatickou politiku opíral o promyšlené energetické úspory, uvažované přístupy k využívání obnovitelných zdrojů a také o výhledovou podporu rozvoje jaderné energetiky. Britská spotřeba primárních energetických zdrojů klesla o 4,7 %, zatímco v EU 15 se přesně o tutéž hodnotu zvýšila! Využívání obnovitelných zdrojů energie se sice zvyšovalo rychleji než v EU 15, nicméně jejich podíl na celkové spotřebě energie činí v Británii stále pouhých 2,1 %, což je méně než v Česku (4,7 %) či v EU 27 (7,8 %). Svědčí to o tom, že britský přístup respektoval národní podmínky a nehnal se bezhlavě do kroků, které sice snížení emisí příliš nepomohou, zato budou drahé a ve svých důsledcích spíše kontraproduktivní.

Přednáška Sira Kinga na pražské konferenci tehdy naše environmentální špičky zcela fascinovala. Vybraly si z ní však pouze dlouhodobý a rámcový britský emisně-redukční národní cíl, tj. snížení emisí skleníkových plynů o 60 % do roku 2050. Vybraly si jej zejména ve snaze prosadit podobné číslo i u nás, pokud možno co nejdříve. Příliš je ale nezajímalo pozadí tohoto jistě ambiciózního cíle, o němž ale David King tehdy také hovořil. Jeho jádrem totiž byly střízlivé a několikrát ověřované rozbory nákladových křivek snižování emisí. Hodnoceny byly náklady všech dostupných způsobů snižování emisí a jejich relevance pro jednotlivé sektory – od úspor energií až po

nízkoemisní technologie používané při výrobě elektřiny a ve zpracovatelském průmyslu, stejně jako nutnost velmi úzké spolupráce s průmyslem. David King záhy poté ve své funkci skončil a stal se ředitelem *Smith School of Enterprise and the Environment (SSEE)*, které je pracovištěm oxfordské univerzity. Na univerzitě se obklopil řadou mladých a schopných spolupracovníků a nadále na této ekonomicko-klimatické problematice pracuje.

V září 2009 se objevila práce jeho kolegy z SSEE profesora Dietera Helma „*EU climate-change policy – a critique*“, která jak z názvu vyplývá, se zabývá analýzou současných aktivit EU v oblasti klimatické politiky. A jelikož mne tato analýza zaujala, tak právě o ni jsem opřel základy svého vystoupení na kongresu a následně i tohoto příspěvku.

## 2. Některé historické souvislosti

Environmentální politika EU dosáhla v uplynulých letech určité řady dílčích úspěchů. Ty se však týkaly zejména opatření regionálních či národních měřítek, případně řešily úzce specifické problémy. Jedním z docela úspěšných opatření byla například Směrnice o národních emisních stropích pro některé látky znečišťující ovzduší z roku 2001. Pokud však šlo o globální environmentální či energetické programy, s těmi měla EU až do konce devadesátých let minulého století velmi malé zkušenosti.

Když se v roce 1992 na summitu v Riu de Janeiro dojednala Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a pak začala vyjednávání o Kjótském protokolu, měla EU představu, že protokol z roku 1997 o krocích k omezování emisí skleníkových plynů bude lehce přijat a pak i snadno naplňován. I proto Unie do Kjóta odjížděla s představou, že její tehdejší návrh – snížit emise o 15 % oproti roku 1990 – bude ostatními ekonomicky vyspělými státy bez velkých problémů akceptován. Navržená číselná hodnota byla do značné míry podpořena i dramatickým poklesem emisí o desítky procent v bývalých postkomunistických státech, které již tehdy podaly svoje přihlášky ke vstupu do EU. V tehdy již připravovaném rozšiřování EU evropská patnáctka viděla i možnosti naplnění svého značně ambiciózního návrhu.

Kjótská jednání s ostatními ekonomicky vyspělými státy, stejně jako se státy rozvojovými, však jednoduchá nebyla, a proto se výsledný kjótský cíl, k malé spokojenosti evropské patnáctky, ustálil „pouze“ na osmi procentech. V následném odmítnutí protokolu Spojenými státy v roce 2001, v rezervovaném přístupu Kanady a Austrálie a v průtazích ratifikačního procesu, který byl nutný pro zajištění vstupu protokolu v platnost, spatřila po roce 2002 EU možnost, jak se na poli globální

## ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

politiky konečně zviditelnit a stát se „vůdčí environmentální mocností“. Přicházela stále nová prohlášení, iniciativy, směrnice, nařízení a intervence, která však nebyly doprovázeny odpovídajícími a hmatatelnými výsledky ve snižování emisí. Byly hledány stále nové a nové „kličky“, jak se vyhnout vlastní odpovědnosti za redukce a formálně přenést odpovědnost někam jinam (emisní obchodování, projekty JI či CDM, lesní aktivity apod.). Tuto politiku z různých důvodů podporovala i většina nových členských států, byť již v tu dobu bylo patrné, že období poklesu emisí v těchto státech již dávno skončilo.

V Evropě se rozšířila líbivá popularita „zelené politiky“, ve většině států doprovázená i fundamentalistickým protijaderným programem. Na druhé straně, a také ve spojení se směrnicí o emisních stropech, byla podporována zejména německá představa, že spásou pro snížení emisí bude ruský zemní plyn. Poslední formální podmínka pro vstup protokolu v platnost zůstávala unijní snaha o uspišení ratifikace protokolu Ruskem. To ovšem svoji ochotu protokol ratifikovat neprojevilo zadarmo – v praxi to vedlo ke zvyšování energetické, ale i politické závislosti na Rusku. Energetickou bezpečnost měla vyřešit liberalizace energetického trhu. K dohodě o rozdělení evropských přenosových a distribučních soustav sice nedošlo, zato došlo ke shodě o dosti sterilních klimatických postupech, přičemž zcela minimální podpora byla věnována výzkumu a vývoji nových technologií.

Podle Kjótského protokolu měly jeho smluvní státy v roce 2005 prokázat, že ve snižování emisí dosáhly hmatatelného pokroku. Pokud by se tak stalo, měla být jistá naděje, že by se k němu či nějaké jeho nové formě mohly připojit i hlavní rozvojové státy. Z technických důvodů (způsob přípravy emisních inventur a jejich zveřejňování) mohl být „emisní výsledek roku 2005“ znám nejdříve v polovině roku 2007. Aprávě v té době se ukázalo, že se obavy, které si Evropská komise do té doby vůbec nepřipouštěla, skutečně naplňují a že je EU 15, jako regionální ekonomické uskupení a podle rozhodnutí z roku 2002 také samostatná smluvní strana protokolu, dosti daleko od původních redukčních závazků. Zatímco za posledních dvacet let vzrostly světové koncentrace oxidu uhličitého zhruba o 35 ppm, odhadovaným reálným příspěvkem Unie je snížení globální úrovně koncentrací nejméně o 1 ppm...

### 3. Klimaticko-energetický balíček jako politický nástroj

Ve snaze neztratit před světem svoji environmentální tvář, přichází EU, a nyní již i s novými členskými státy, s novou iniciativou, kterou je klimaticko-energetický balíček „2020-20“, resp. „2030-20“, veřejně představený na konferenci na Bali v prosinci 2007. Účelem tohoto příspěvku není představovat podstatu klimaticko-energetického balíčku – bylo o něm napsáno již dost. Chceme zde upozornit zejména na některé jeho sporné body, které se postupem doby projevují a jsou daleko podrobněji rozebírány právě ve studii profesora Helma, o níž se hovoří v úvodu.

Klimaticko-energetický balíček má za úkol podpořit již několik let trvající snahy EU o zachování vůdčí pozice v mezinárodním vyjednávání, bohužel zatím ne příliš úspěšném. Jde o dokument, v němž obsažená čísla nemají se skutečnými dopady na světové klima a jeho vývoj nic moc společného. Nejsou totiž podložena komplexními úvahami a jako časový horizont k dosažení deklarovaných cílů si kladou rok 2020, který je z hlediska současného stavu připravenosti až příliš blízký a tudíž spíše nerealistický. Není proto, bohužel, ničím jiným než politickým dokumentem.

Není třeba vůbec jasné, v jakém vztahu k dosažení stabilizačního cíle koncentrací agregovaných hodnot oxidu uhličitého

tého v atmosféře na úrovni 550 ppm do roku 2050 jsou uváděná čísla minimálních emisních redukcí pro rok 2020. Na řadě míst se balíček odkazuje na údajná „doporučení“ Mezivládního panelu ke klimatické změně (IPCC) a zejména na jeho Čtvrtou hodnotící zprávu z roku 2007. Takové odkazy jsou evidentně sporné, protože příprava jakýchkoliv takových zpráv probíhá podle základního pravidla činnosti IPCC, tj., že jejich závěry musí být odborně i politicky relevantní, ale v žádném případě nesmí být doporučující a někoho zavazující. Ať dnes máme ve světle nových skutečností, které se objevily bezprostředně po kodaňské konferenci v prosinci 2009, na činnost panelu IPCC jakýkoliv názor, tato rádobý „drobná okolnost“ tvůrcům balíčku „jaksi unikla“...!

Z ekonomického hlediska je balíček nepřilíš efektivním nástrojem, neboť v současné době existuje řada výrazně levnějších způsobů jak snižovat emise a jak účinněji na globální klima působit – např. ochranou tropických pralesů, dekarbonizací ekonomiky hlavních emitentů z kategorie rozvojových států jako Čína, Indie apod. Je postaven na principu produkce uhlíku, místo aby byl zaměřen na jeho spotřebu. Při jeho aplikaci hrozí citelné nebezpečí, že energeticky náročná výroba bude směřovat právě do rozvojových států, které (zatím) žádnou emisní kontrolou neprocházejí. Stanovené krátkodobé cíle v praxi neumožňují uplatnění např. jádra či většiny zcela nových technologií, nacházejících se v současnosti v lepším případě pouze ve stadiu výzkumu či vývoje.

Jednou ze součástí balíčku je i systém emisního obchodování s povolenkami. Studie tento systém hodnotí jako administrativně velmi složitý a nákladný systém, který je z velké části výsledkem lobbingu hlavních producentů emisí, na čemž se podepisuje i dohodnutý a preferovaný způsob přidělování povolenek. Systém tak ztrácí svoji efektivitu a některým jeho účastníkům, zejména velkým emitentům, dává velký prostor pro vytváření zisků bez výrazného efektu na snižování emisí. V poslední době je patrný zvýšený tlak na diskusi o zavedení uhlíkové daně jako výrazně účinnějšího mechanismu, kdy by výše takové daně byla např. nepřímou úměrná ceně ropy. Pokud by tyto snahy uspěly, pak by se systém obchodování s emisními povolenkami v rámci EU mohl postupně dostávat na okraj zájmu.

Sporná je i část balíčku, zavazující EU k průměrnému dvacetiprocentnímu podílu obnovitelných zdrojů na celkové výrobě energie, kterou studie hodnotí jako zcela formální a málo funkční součást. Z balíčku není zcela zřejmá definice obnovitelných zdrojů jako nízkouhlíkových technologií, neboť na jejich výrobu jsou používány převážně technologie uhlíkové. I vzhledem k potížím, které EU 15 měla s plněním svého závazku z roku 1997 (dosažení podílu 12 % do roku 2010), není cílová hodnota podílu podložena realistickými kalkulacemi. Opodstatnění krátkodobého cíle není ani logické, neboť do roku 2020 zbývá jen velmi málo času na vývoj nových technologií či na přípravu souvisejících infrastruktur (např. rizika narušení stability přenosových soustav apod.). Evropská komise rozdělila deklarovaný cíl mezi jednotlivé členské státy, aniž by se příliš zabývala možnostmi dopadů národních cílů na ekonomiky členských států. V této podobě je proto tato část balíčku pouze jedním z dalších politických kroků, zvyšujících celkové náklady na dosažení přijatého emisně-redukčního cíle.

Balíček dále deklaruje požadavek na zvýšení energetické účinnosti o 20 %. Je zcela zřejmé, že zvyšování energetické účinnosti obecně ke snižování emisí vede. Nicméně při současném evropském energetickém mixu není takový krátkodobý požadavek realistický a zdá se, že k jeho stanovení ne-

byly provedeny střízlivé a odborně podložené kalkulace. Stejně jako v případě obnovitelných zdrojů, i u zvyšování energetické účinnosti není jasné, proč pro tak krátký časový horizont a při zanedbávání podpory vývoje nových technologií byl vůbec stanovován. Nepoměrně výraznější efekt na zvýšení energetické účinnosti by měly kroky, vedoucí přímo ke snižování poptávky po energiích.

#### 4. Bali, Kodaň, Cancún... a jak v EU dál

Příprava a prezentace klimaticko-energetického balíčku v roce 2007 byly hlavním odrazovým můstkem pro zrod tzv. „cestovní mapy z Bali“, jako jediného a nic moc neříkajícího výstupu z tehdejší konference smluvních stran Rámcové úmluvy i Kjótského protokolu. Tvůrci a propagátoři této „mapy“ dva roky přesvědčovali svět, že bez ní nemůže v prosinci 2009 v Kodani dojít ke konečné dohodě a že bez právně závazné kodaňské dohody se bude svět rychle řídit do nekontrolovatelné katastrofy. Po dva roky tak byl balíček hlavní oporou globální environmentální politiky EU, stejně jako hlavní argumentační oporou vyjednávacích pozic EU na mezinárodním fóru o dalším pokračování protokolu po roce 2012, kdy by jeho platnost měla vypršet.

„Kodaň“ skončila tak jak skončila, tedy vcelku očekávanou nedohodou! Nakonec se ale ukázalo, že zapálení vyjednávači byli i s kodaňskou blamáží docela spokojeni – proces je příliš složitý, dílčích úspěchů bylo dosaženo, je třeba dále jednat, a až konečně budeme pochopeni, tak k dohodě jednou dojde – třeba v roce 2010 v mexickém Cancúnu. Už teď se však ozývají hlasy, že v Cancúnu to ale asi ještě nebude...! Kodaň, aspoň

**Tab. 1.** Změny emisí skleníkových plynů ve třech průřezových obdobích (v %) – kladné hodnoty – nárůst emisí, záporné hodnoty – pokles emisí

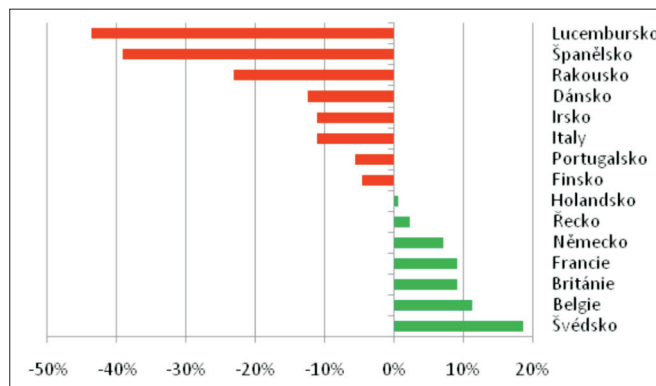
	1990 – 2007	1998 – 2007	2003 – 2007
<b>rozvojové státy</b>	<b>107</b>	<b>61</b>	<b>44</b>
Čína	153	97	81
Indie	129	53	33
<b>vyspělé ekonomiky</b>	<b>1,6</b>	<b>6,6</b>	<b>3,2</b>
EU-27	-9,4	-2,3	-0,4
EU-15	-4,7	-3,0	-2,3
EU-10	-25,9	-0,6	5,8
USA	16,8	5,2	2,8
Japonsko	8,2	5,2	1,5
Kanada	26,2	10,1	4,2
Austrálie	30,0	14,6	6,7
Rusko	-33,9	10,8	6,6
Ukrajina	-52,9	6,2	9,5

**Tab. 2.** Změny emisí skleníkových plynů ve státech EU 15 ve třech průřezových obdobích (v %) – kladné hodnoty – nárůst emisí, záporné hodnoty – pokles emisí

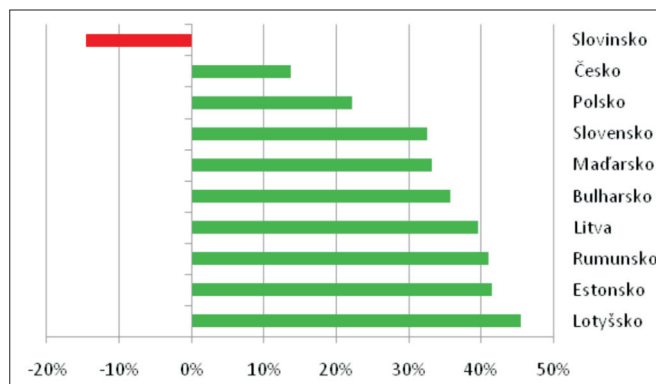
1990 – 2007		1998 – 2007		2003 – 2007	
Německo	-22,1	Dánsko	-13,5	Belgie	-8,4
Británie	-17,5	Belgie	-13,2	Portugalsko	-6,9
Švédsko	-9,2	Švédsko	-10,5	Švédsko	-6,5
Belgie	-9,2	Británie	-9,4	Německo	-6,0
Francie	-6,2	Německo	-9,1	Dánsko	-4,9
Dánsko	-5,3	Francie	-8,5	Francie	-4,0
Lucembursko	-2,2	Holandsko	-8,4	Holandsko	-3,4
Holandsko	-2,0	Itálie	2,2	Británie	-3,0
Itálie	6,9	Irsko	5,1	Itálie	-1,1
Finsko	10,4	Řecko	6,5	Irsko	0,5
Rakousko	11,2	Rakousko	6,5	Rakousko	1,0
Irsko	24,6	Portugalsko	7,2	Finsko	1,6
Řecko	26,1	Finsko	8,3	Řecko	1,9
Portugalsko	38,4	Španělsko	29,2	Španělsko	9,9
Španělsko	53,7	Lucembursko	42,5	Lucembursko	14,1

**Tab. 3.** Změny emisí skleníkových plynů v nových členských státech EU ve třech průřezových obdobích (v %) – kladné hodnoty – nárůst emisí, záporné hodnoty – pokles emisí

1990 – 2007		1998 – 2007		2003 – 2007	
Lotyšsko	-54,7	Slovensko	-6,9	Slovensko	-4,2
Litva	-49,6	Maďarsko	-4,8	Maďarsko	-2,6
Estono	-47,5	Polsko	-3,5	Slovensko	3,3
Rumunsko	-37,3	Bulharsko	1,4	Rumunsko	3,8
Slovensko	-35,9	Rumunsko	2,4	Česko	4,0
Bulharsko	-35,6	Česko	4,0	Polsko	7,4
Maďarsko	-23,5	Lotyšsko	4,9	Lotyšsko	12,5
Česko	-22,5	Litva	5,4	Bulharsko	14,0
Polsko	-13,2	Slovensko	7,1	Litva	20,0
Slovensko	11,6	Estono	12,0	Estono	21,8



**Obr. 1.** Odhad plnění Kjótského protokolu na základě emisních trendů v posledních 5 letech v EU-15 (zelené – plnění, červené – neplnění)



**Obr. 2.** Odhad plnění Kjótského protokolu na základě emisních trendů v posledních 5 letech v nových členských státech EU (zelené – plnění, červené – neplnění)

doufejme, byla pro EU také poučením, že stavět globální klimatickou politiku na principech spjatých s klimaticko-energetickým balíčkem není nadále příliš udržitelné – s takovými představami se nelze stavět do pozice světového klimatického lídra, který to s planetou myslí dobře. I Rusko, na které unijní vyjednávači dost dlouho spoléhali, je nakonec nechalo „ve štychu“. EU by měla co nejdříve a zcela zásadně změnit svoji komunikační strategii pro mezinárodní vyjednávání o klimatu.

Co v představách obsažených v balíčku není dostatečně zohledněno či v něm dokonce chybí, je sledování vývoje ceny uhlíku jako podstatné části realistické architektury globální klimatické politiky, podcenění rychlosti vývoje nových technologií a hlavně podcenění úlohy vědy a výzkumu. Ne že by na



## ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

vědu a výzkum šly z prostředků EU malé peníze, ale efektivita výzkumu je např. v porovnání s efektivitou americkou dosti žalostná. Energetická krize z počátku roku 2009 rovněž ukázala, jak byly podceněny otázky energetické bezpečnosti. Není řešena rovnováha mezi rozvinutým a rozvojovým světem a je podceňován vývoj energetiky, stejně jako enormní emisní nárůsty v posledních letech nejenom v Číně a Indii či v dalších státech jihovýchodní Asie, ale i třeba v Latinské Americe. Nedostatečně se zabývá ekonomickými aspekty a zejména dopady na národní ekonomiky jednotlivých členských států. Odráží se od tzv. Sternovy zprávy z roku 2006 a jejich předpokladů, že snižování emisí je v případě, že s ním začneme neprodleně, docela levné. Jak fundované ekonomické analýzy následně ukazují, ekonomické odhady Sternovy zprávy byly velmi pravděpodobně podhodnocené a politické závěry z ní vyvozované chybné.

### 5. Závěr

V příspěvku jsou shrnuty některé postřehy ze studie profesora Dietera Helma „EU climate-change policy – a critique“

([http://www.dieterhelm.co.uk/sites/default/files/SS\\_EU\\_CC\\_Critique\\_0.pdf](http://www.dieterhelm.co.uk/sites/default/files/SS_EU_CC_Critique_0.pdf)), zabývající se analýzou současných aktivit EU v oblasti klimatické politiky. Jelikož jde o studii renomovaného autora z renomovaného britského pracoviště, bylo by vhodné, aby si ji prostudovali i zánčení propagátoři aplikace klimaticko-energetického balíčku v ČR. Autora i jeho pracoviště totiž nelze zařazovat mezi nositele „klimaskeptických“ názorů, ale spíše mezi nositele názorů realistických. Příspěvek je doplněn některými tabelárními a grafickými údaji o současném světovém emisním vývoji, založenými na oficiálních datech z databáze sekretariátu Rámcové úmluvy (UNFCCC), která lze jen velmi těžko zpochybňovat.

**RNDr. Jan Pretel, CSc., (1943) – absolvoval specializaci meteorologie a klimatologie na Matematicko-fyzikální fakultě UK. V letech 1995 – 2004 byl členem vyjednávacího týmu ČR k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu a Kjótskému protokolu a v letech 1996 – 2009 zástupcem ČR v Mezivládním panelu ke klimatické změně. Nyní pracuje v Českém hydrometeorologickém ústavu jako vedoucí oddělení klimatické změny.**

## De Boer: Dosáhnout klimatických cílů do roku 2020 je „hračka“

Odstupující šéf UNFCCC Yvo de Boer z Nizozemí prohlásil, že se Evropské unii nepodařilo přesvědčit rozvojové státy, že situace s globálním oteplováním je skutečně vážná. Během slyšení v Evropském parlamentu 16. dubna mluvil Yvo de Boer až nezvykle otevřeně. Loňská kodaňská klimatická konference byla podle něj ovlivněna atmosférou „nedůvěry“, která prý byla cítit hlavně na straně rozvojových států.

De Boer prohlásil, že bude lehké dosáhnout cíle EU snížit emise skleníkových plynů do roku 2020 o 20 % ve srovnání s rokem 1990. „Zbytek světa ví, že Evropská komise řekla unijním státům, že dosáhnout minus 20 % je hračka a že dosáhnout minus 30 % by evropskou ekonomiku nezruinovalo.“

„Proto se země ze zbytku světa samy sebe ptají: 'Jestli je to pravda, tak proč se těch minus 30 % shazuje ze stolu?'“ dodal šéf UNFCCC, který má ze svého postu v červenci odstoupit. Pokračovat bude v soukromé konzultantské firmě KPMG.

### EU rozděluje pohled na 30% cíl

Stefan Singer z ochranné organizace WWF prohlásil, že dosáhnout 20% cíle do roku 2020 není pro EU nic složitějšího zejména díky transformaci průmyslu v postkomunistických státech. Dalším faktorem, který hraje do not snížení emisí, je hospodářská krize, která vloni snížila emise o 11 %.

Proti 30% závazku vystupují zejména východní státy, které požadují analýzu ekonomických následků takového kroku. Podle názoru Komise a dalších států jako Velké Británie, Nizozemska, Dánska či Švédska by vyšší cíl naopak podpořil hospodářský růst.

### Klimatická pomoc – skutečnost, nebo pouze trik?

De Boer vyjádřil nejistotu, zda 100 miliard dolarů ročně, které slíbily bohaté státy těm rozvojovým na boj proti klimatickým změnám, budou skutečně financemi navíc. Nizozemec naznačil, že možností, jak „bezbolestně“ shromáždit výše zmíněnou částku, je, že peníze původně určené na rozvojovou pomoc se jednoduše přejmenují na „klimatické peníze“. „Takže peníze původně určené na vymýcení chudoby se závažně promění na peníze pro boj proti klimatickým změnám,“ dodal de Boer.

Pro rychlejší pokrok navrhuje šéf UNFCCC dát příjemcům pomoci také pravomoc rozhodovat o využití peněz. To by podle něj rozvojové státy přivítaly. Navrhuje, aby na prosincovém summitu OSN v Cancúnu vznikl mechanismus finančního vládnutí, „který skutečně dá rozvojovým státům pocit, že kontrolují nebo spolukontrolují peníze, které jim mají pomoci k zelenějšímu hospodářskému růstu.“

Podle de Boera navíc industrializované státy snižují svoji důvěryhodnost tím, že prokazují málo vůle dosáhnout cílů, ke kterým se zavázaly v Kjótském protokolu. Jeho platnost vyprší roku 2012. De Boer se zmí-

nil o Kanadě, která již vyhlásila, že cíle, ke kterým se v Kjótském protokolu zavázala, nesplní.

Ve dnech 9. - 11. dubna se v německém Bonnu sešlo 175 delegátů, aby navrhli cestu k nové právně závazné celosvětové smlouvě o klimatu. Shodli se ale pouze na zvláštních jednáních ještě před samotnou konferencí v Cancúnu na konci tohoto roku.

Delegáti se dohodli na dalších dvou setkáních, která potrvají minimálně týden a proběhnou během druhé poloviny letošního roku. Účastníci také dali předsedkyni jednání Margaret Mukahanana-Sangarwe mandát na vypracování pracovní verze textu pro další kolo jednání. Ta proběhnou mezi 31. květnem a 11. červnem opět v Bonnu.

Delegáti se ale v Německu nedokázali dohodnout na časovém rozvrhu, který by měl vést ke konečné dohodě. Během rozhovorů se opět objevily hluboké neshody mezi bohatými a rozvojovými státy. Různé názory se ukázaly například při debatě o roli Kodaňské smlouvy, na které se na poslední chvíli shodli účastníci kodaňského klimatického summitu v roce 2009.

Spojené státy by chtěly, aby Kodaňská smlouva, kterou podporují dvě třetiny států účastnících se bonnského mítinku, byla základem pro budoucí schůzky. Naproti tomu mnoho rozvojových zemí v čele s Čínou a Indií chce, aby se vyjednávalo pod Rámcovou úmluvou OSN o změně klimatu (UNFCCC).

Závěry bonnských jednání se sice o Kodaňské smlouvě výslovně nezmiňují, na druhou stranu ale předsedkyni Mukahanana-Sangarwe umožňují, aby v návrhu nového dokumentu shrnula její obsah.

### Žádná smlouva v dohledu

Fakt, že se v Bonnu nedohodla „cestovní mapa“ dalších kroků, znamená, že delegáti příští schůzky v červnu budou muset řešit spíše provozní problémy na úkor samotné podstaty jednání.

Po skončení bonnského mítinku šéf UNFCCC Yvo de Boer zopakoval svoji obavu, že se mezinárodní společenství před Cancúnem nebude schopno na nové smlouvě dohodnout.

Jan Kowalzig z německé skupiny Oxfam sdružující nevládní organizace bojující proti chudobě prohlásil, že by se EU měla jednostranně zavázat ke snížení emisí skleníkových plynů do roku 2020 o 30 %. Dále by podle něj měla zvýšit svůj podíl na okamžité pomoci rozvojovým státům v jejich boji proti klimatickým změnám a jejich následkům a jasně vyčísřit svou dlouhodobou pomoc.

Po červnové schůzce proběhnou v druhé polovině roku 2010 ještě dvě klimatická jednání. Na konci roku, od 29. listopadu do 10. prosince, se uskuteční klimatická konference v mexickém Cancúnu.

EurActiv

